

SVOBODNA SLOVENIJA

AÑO (LETO) XXVI. (20)

No. (štev.) 26

ESLOVENIA LIBRE

BUENOS AIRES

29. junija 1967

Odmevi na razvoj današnje jugoslovanske stvarnosti

(Od našega dopisnika iz Gorice)

V zadnji dobi so začeli pretresati jugoslovansko javno mnenje razni novi tokovi, katerim so sledili važni politični dogodki. Razumljivo je, da so ti povzročili večje zanimanje še posebno ob mejah Jugoslavije, in to ne samo med slovensko skupnostjo, ampak tudi v ostalih krogih. Tako je pred nedavnim tržaški dnevnik „Il Piccolo“ objavil zanimiv dopis svojega sodelavca Armanda Zimola o položaju v Jugoslaviji. Ne da bi si osvojili mnenje pisca, želimo podati v glavnem obris članka, ki bo gotovo zanimal naše bralce.

Jugoslavija je že od leta 1948 vedno nek seizmograf vseh poskusov „humanizacije“ komunističnega sveta. To se je zlasti pokazalo v znanih poskusih liberalizacije, ki sta jih začela Džilas in Mihajlov. Po tem preide avtor članka v tržaškem dnevniku na razgovor, ki ga je imel s pristašem Mihajla Mihajlova prof. Nikolom Čolakov, ki živi sedaj v Italiji. V začetku svojega razgovora poudarja prof. Čolak, Hrvat po rodu, vloga Hrvatske v današnjem razvojnem procesu v Jugoslaviji. Zamisel o novi reviji, ki naj bi jo izdajal Mihajlov, je nastala med Hrvati, čeprav so na pripravljalnem sestanku v Zadru 10. avgusta 1966 sodelovali tudi trije srbski pisatelji. Z začudenjem pa pisec ugotavlja, da se zborovanja niso udeležili slovenski predstavniki. V današnji jugoslovanski stvarnosti sta namreč Slovenija in Hrvatska dve najbolj razviti republik, pravo gospodarsko gibalno državo, kjer so tudi demokratične sile najmočnejše. Vse to je pripisati bogatemu srednjeevropskemu vplivu habsburškega imperija, kar je za razliko od balkanske Srbije nedvomno favoriziralo intelektualno življenje obeh prej omenjenih narodov.

V nadaljevanju se pisec ustavlja ob znani deklaraciji hrvaških kulturnikov o samostojnosti hrvaškega jezika, ki je vzbudila pri vodilnih politikih v državi — začeni od Hrvata Tita — silno negativno reakcijo in obsodbo. Vsi podpisniki omenjene izjave so nato zapustili komunistično partijo, med njimi tudi vodilni pisatelj Miroslav Krleža. Vse to je po Čolakovem mnenju značilen simptom resnih nasprotij v partiji in vedno bolj napetega stanja v sami jugoslovanski stvarnosti. Zato vidi avtor le dve možnosti, ki bi nastale v dobi po Titu: ali močno in trdo komunistično kolegialno vladati ali pa razkroj države. Prof. Čolak poudarja nato: „Mi demokrati se borimo za prehod v liberalno demokratični sistem zahodnega vzorca.“ Pri tem vidi v Milovanu Djilasu najbolj primerne voditelja za prehodno vladavo po Titu.

Na svoj način si Čolak predstavlja tudi rešitev narodnostnih vprašanj v „bodoči“ Jugoslaviji. Predvsem je po njegovem mnenju potrebno korenito spremeniti dosedanje federacijo in odvzeti Srbiji hegemonijo, ki jo še vedno izvaja. V slučaju neuspeha podobne preureditve jugoslovanske federacije predlaga Čolak neko Federacijo severa, ki naj bi obsegala Slovenijo in Hrvaško in ki bi delala za pristop k združenju Evrope v vključitvijo v Evropsko gospodarsko skupnost. Poleg tega predvideva Čolak za tako rešitev „post Titum“ še nove možnosti: Istra in Dalmacija naj bi se zaradi zgodovinskih in etničnih posebnosti odtrgali od hrvaške državne tvorbe in naj bi osnovale samostojno državno skupnost, kakor tudi Bosna in Hercegovina. Obe naj bi se nato kot svobodni enoti pridružili Slovensko-hrvaški federaciji. (Zimolo se s tem v zvezi seveda tudi veseli možnosti povratka italijanskih beguncev v podobno državno skupnost!). Svoj članek pa zaključuje sodelavec zgoraj omenjenega tržaškega dnevnika z upanjem, da bodo našli vsi delikatni jugoslovanski notranji problemi ugodno rešitev prav v neki Evropi narodov, ki bi temeljila bolj na deželah kot na državah.

Izjave prof. Čolaka gotovo izražajo mnenje dela hrvaških demokratičnih razumnikov tako v domovini kot v tujini. Nas pa zanimajo, v kolikor zade-

JOHNSON - KOSIGYN: NIČ NOVEGA

Na izrednem zasedanju Glavne skupščine ZN, ki ga je sklicala ZSSR vsled arabskega in svojega poraza na bojišču na Bližnjem vzhodu, se je znova pokazalo, da zahodni zavezniki nimajo enotnih pogledov na ureditev razmer na omenjenem področju.

Britanski zun. minister Brown je v svčjem govoru v ZN zahteval umik izraelskih oddelkov na postojanke pred začetkom vojne ter se je tako nehoto postavil na stališče ZSSR in njenih satelitov. Tudi je nastopil proti izraelski stalni zasedbi Jeruzalema.

De Gaulle je doma, v Parizu, obsodil Izrael za napadalca in tudi zahteval umik izraelskih oddelkov na prvotne postojanke, s čemer je povzročil val ogorčenja v francoskem časopisu in med opozicijo. Istočasno je napadel še USA zaradi vojne v Vietnamu.

Johnson je postavil svojih pet točk za rešitev bližnjevzhodnega problema, ki smo jih omenili prejšnji teden.

V sovjetskem taboru se je pojavila razpoka v enotnem gledanju na bližnjevzhodni položaj, ko je romunski predsednik v ZN izjavil, da naj medsebojne probleme uredijo Arabci in Izraelci sami, brez vmešavanja tretjih sil. To je stališče tudi Izraela.

Albanija, kot kitajski satelit v Evropi, pa je v ZN napadla ZSSR in ZDA skupaj, češ, da sporazumno rovarita v korist Izraela in da je Moskva v dogovoru z Washingtonom izdala Arabce.

Medtem sta Kosygin in Johnson priredila v Glassboro v državi New Jersey dvodnevno konferenco, na kateri sta v deseturnem razgovoru potrdila že staro dejstvo, da so njuni pogledi na reševanje svetovnih problemov popolnoma različni odn. nespravljivi. Samo glede nujnosti omejitve razširjenja atomskega orožja sta se sporazumela, to pa zaradi strahu pred rdečo Kitajsko, ki hitro postaja nevarna atomska sila vsemu svetu.

Sovjeti so hoteli zmanjšati svoj poraz na Bližnjem vzhodu tudi s potovanjem sovjetskega državnega predsednika Podgornjyja v Kairo. Mimogrede se je Podgorny ustavil obakrat, na poti v Kairo in ob vračanju v Moskvo, v Beogradu pri svojem zvestem vazalu Titu. Tito je v tej bližnjevzhodni zmedli dogodkov potrdil celo najbolj never-

nim ali zaslepljenim zahodnjakom, da je pravi moskovski trojanski konj. S Titovo pomočjo je Moskva dobila svoj vpliv na Bližnjem vzhodu in sedaj spet Tita potrebuje, da se ji njene vizije o vladanju nad bližnjevzhodnim petrolejem in sueškim prekopom ne bi razblinile v nič.

Iz Beograda so sporočili, da sta Nasserjev Egipt in ZSSR podpisala vojaško pogodbo in da je med ZSSR in Egiptom vzpostavljen pravi letalski most za hitro nadomestitev v vojni izgubljenega vojaškega materiala.

Kosygin je iz ZDA odletel še na kratek obisk na Kubo, kjer je imel s Castrom razgovore o zadevah na Bližnjem vzhodu in o poteku revolucionarnih gibanj na ameriški celine. V razgovorih sta se oba komunistična dotaknila predvsem Venezuele zaradi njene protesta pri Medameriški organizaciji ter Bolivije, kjer so latinskoameriški komunisti, oboroženi s Kube in iz Kitajske, trenutno najbolj aktivni.

V Glavni skupščini ZN je govoril tudi jordanski kralj Hussein, ki je grozil, da nihče več ne bo ubogal Združenih narodov, kadar bodo zahtevali premirje, če bo Izraelu dovoljeno obdržati arabsko ozemlje, ki si ga je osvojil v minuli vojni. Dejal je, da Arabci sicer še niso znali uporabljati moderno orožje, da pa se bodo znova dvignili proti Izraelu.

Izraelski zunanji minister Eban pa je za Husseinom v Glavni skupščini vprašal navzoče delegate, kaj bi storile njihove države, če bi jim blokirali prost dohod, če bi na njihove meje navozili vojaštva in orožja in jim javno grozili z uničenjem.

V Tel Avivu sta izraelski predsednik Eškol in vojaški poveljni general Dayan objavila, da Izrael Jeruzalema Jordaniji ne namerava več vrniti, pač pa je pripravljen zagotoviti vsem verstvom prost dohod v mesto. Prav tako namerava Izrael obdržati ozemlje zahodno od reke Jordan, ki je prej pripadalo Jordaniji. Izrael tudi vztraja na stališču, da se bo o reševanju bližnjevzhodnih problemov in o miru razgovarjal sam z Arabci, brez posredovanja bodisi Združenih narodov, bodisi katerekoli tretje sile.

I Z T E D N A V T E D E N

Bolivija je bila v nedeljo, 25. junija, pred komunističnim prevratom. Preprečila ga je vojska, ki je pravočasno zvedela za komunistične načrte ter je v soboto, 24. junija, zasedla vsa rudarska področja Catavi, Llallagua, Siglo Veinte in Huanani, ki so 250 km jugovzhodno od prestolnice La Paz. Boji med inženirskim polkom, ki gradi cesto Sucre—Uncia, na katerega je bil pripravljen napad za preteklo nedeljo, in med oboroženimi levčarsko usmerjenimi rudarji, so bili srediti ter so trajali polne štiri ure. Zahtevali so žrtve na obeh straneh. V bojih je bilo ubitih 15 mož, ranjenih pa je bilo nad 100. V omenjenem rudarskem področju, ki je nad 4.000 metrov nad morsko višino, ima sedaj vojaštvo vso upravo v svojih rokah.

Andrej Kennedy, pomožni škof škofije La Paz v Boliviji, je dobil od glavnega vojaškega poveljnika grad ob Olan-de dovoljenje za obisk francoskega kom. časnika Regisa Debraya, ki čaka na proces pred vojaškim sodiščem. Po obisku je škof Kennedy potrdil, da je Debray živ in da je z njim tudi govoril. Prihodnje dni bo ujetega franc. kom. gverilca lahko obiskal tudi njegov zagovornik. Prevladuje mnenje, da bo Debray pred vojaškim sodiščem obsojen na smrt.

V člaskem morskem kopalšču Viña del Mar je zaključil zborovanje Gospodarski in socialni odbor Organizacije am. držav. Njegova naloga je bila iz-

delati načrt za izvedbo sklepov konference predsednikov ameriških držav o liberalizaciji vezanih ameriških kreditnih sistemov za države lat. Amerike.

Ameriške vladne osebnosti ne priključajo nezadovoljstva nad poročili, ki prihajajo v Washington iz Peruja, da namerava perujska vlada kupiti v Franciji eskadrilo najmodernejših nadzvočnih letal Mirage. Peru ima v svoji državi vrsto perečih socialnih vprašanj, ki bi jih bilo treba rešiti v prvi vrsti, ne pa razmetavati proračunska sredstva za novo oboroževanje, ko so v proračunu predvideni že brez tega velike izgube. Razen tega je bilo na sestanku ameriških predsednikov v Punta del Este tudi sklenjeno, da naj južnoameriške države zmanjšajo izdatke za oboroževanje.

V Vatikanu se je v ponedeljek, 26. junija, satelitski konzorcij. Papež Pavel VI. je na njem objavil imenovanje 27 novih kardinalov, med katerimi je tudi msgr. Nikolaj Fasolino, nadškof iz Santa Fe v Argentini. Po imenovanju 27 novih kardinalov šteje kardinalski zbor 118 kardinalov iz 40 držav odn. narodov. V sredo je bil drugi sestanek kardinalskega konzistorija. Na njem so novoimenovani kardinali dobili kardinalske znake, nato pa bili pri odkritju spomenika papežu Janezu XXIII. v baziliki sv. Petra. V četrtek, 29. t. m., na praznik apostolov sv. Petra in Pavla, pa bodo imeli novi kardinali skupno

vajo vprašanje slovenske državne pripadnosti. Ni tu naš namen z absolutnim merilom oceniti navedena mnenja za pozitivna ali negativna. Mislimo pa, da si bo slovenski narod — vsaj kar se njega tiče — sam najbolje znal izbrati najbolj primerno državno obliko „post Titum“ v duhu prave in resnične enakopravnosti in spoštovanja narodne sa-

mašo s papežem pred baziliko sv. Petra na prostem pred množico romarjev iz vsega sveta.

Papež Pavel VI. je 22. junija izdal encikliko Sacerdotes coelibatus, s katero kat. Cerkev ohranja celibat za svoje duhovnike še naprej.

V Venezuelo je prišla komisija Organizacije ameriških držav. Njena naloga je na licu mesta preučiti obtožbe venezuelske vlade proti Kubi zaradi pošiljanja orožja in častnikov venezuelskim kom. gverilcem.

V Vietnamu so bili v zadnjih dneh srditi boji na raznih mestih. Komunistični severnovietnamski gverilci so 24.

junija na nekem hribovskem področju obkolili dve zaisli ameriški vojaški enoti ter jih skoro vse pobili. Rešiti se je moglo samo 6 ameriških vojakov, ki so povedali, da je v bojih padlo 76 ameriških vojakov. Ranjenca na bojišču ni bilo, ker so komunisti vse postrelili, nato jim pa pobrali obleko in vse ostale njihove stvari. Amerikanci so že naslednji dan maščevali to komunistično krvoločnost ter so za kom. vrste spustili močne padalske skupine, ki so zdesetkale kom. vrste. Istočasno je bilo aktivno ameriško vojaško letalstvo, morarica pa je v Tonkinskem zalivu prisilila k molku dve kom. obalni bateriji.

Iz življenja in dogajanja v Argentini

Zakon o petroleju in plinu

Vlada je 23. junija objavila zakon o petroleju in plinu. Ima 106 členov, ki vsebujejo določila, s katerimi je jasno urejeno to v Argentini tako pereče vprašanje. Tako zakon določa, da so vsa ležišča petroleja in plina nezastarljiva in neodtujljiva last države. Petrolejsko politiko določa država. Njena naloga je pokriti vse domače potrebe s petrolejem in plinom ter zagotoviti potrebne zaloge. Država izvaja to svojo politiko na tri načine: s svojimi lastnimi državnimi podjetji, t. j. Državna petrolejska družba, ali s privatnimi družbami ali pa z mešanimi družbami z državnim in privatnim kapitalom. Privatne družbe bodo po izpolnitvi zahtevanih pogojev dobile koncesije za izkoriščanje petrolejskih vrelcev za dobo 25 let. Ta doba se lahko podaljša za naslednjih 10 let, nato pa preidejo vse naprave v izključno last države. Po zakonu morajo družbe oddajati izčrpani petrolej domačim čistilnicam, plin pa Državni družbi za plin.

Buenosaireska cerkvena provinca

Dne 22. junja t. l. je bila istočasno v Vatikanu in v Buenos Airesu objavljena papeška odredba o ustanovitvi cerkvene province Buenos Aires, ki obsega vse škofije na področju Vel. Buenos Airesa, t. j. samo buenosairesko nadškofijo ter škofije Morón, San Martín, San Isidro, Avellaneda in Lomas de Zamora. Sama buenosaireska nadškofija bo kot taka obstojala še naprej, vendar bo razdeljena na štiri dele, katere bodo opravljali pomožni škofje.

Novo cerkveno provinco Buenos Aires bodo upravljali buenosaireski nadškof s svojimi pomožnimi škofi ter škofje ostalih škofij v tej provinci. Vsi sestavljajo škofijski svet cerkvene province. Njegova naloga bo zlasti skrbeti za duhovščino in vzgojo novih duhovnikov ter za vsa vprašanja, ki so v zvezi z nalogami sodobne Cerkve v svetu in njenega poslanstva med ljudmi in z njeno socialno akcijo.

Istočasno je bilo tudi objavljeno, da papež ni sprejel ostavke, ki jo je dal buenosaireski kardinal dr. Caggiano, ki jo je utemeljeval s svojo starostjo (star je 78 let) ter bolehnostjo, ampak je ugodil njegovi prošnji samo delno: dr.

Nové poštne tarife za inozemstvo

S 1. julijem bodo začele veljati nove poštne tarife za inozemstvo. Za navadna pisma do 20 gr. za vse države razen Amerike in Španije je \$ 38, za vsakih nad. 20 gr. po 22 pesov več. Priporočnina je 60 pesov. Navadno priporočeno pismo za inozemstvo, do 20 gr. je treba frankirati z znakom 98 pesov, ekspresno priporočeno pa z 188 pesi. Letalska poštnina je naslednja: za pismo do 5 gr., za Čile, Brasil, Bolivijo, Paragvaj in Peru, 26 pesov, za ostale ameriške države, 40 pesov. Za evropske države, 68 pesov, za Avstralijo in Azijo ter Afriko 78 pesov. Občutno so se zvišale poštne pristojbine tudi za tiskovine, s čemer bodo občutno prizadeti vsi listi.

V nekaj vrstah

Dr. Mario Díaz Colodrero, državni tajnik vlade, je bil v petek, 22. junija, gost na kosilu pri inozemskih časnika-rih. Po kosilu je imel pred njimi tudi govor, nato pa je odgovarjal na njihova vprašanja. V govoru je med drugim navajal, da bo argentinska revolucija v svojem drugem obdobju „aktualizirala politične ustanove“. Na vprašanje, kdaj se bo to zgodilo, je govornik navajal, da je vlada sedaj šele na začetku prvega obdobja, ki ima nalogo urediti gospodarstvo v državi ter ustvariti socialno blagostanje in socialni mir. Zatrjeval je, da si je vlada postavila cilje, ni si pa določila rokov.

Dr. Julio Álvarez, minister za socialno blaginjo, je izjavil, da se je v času moratorija priglasilo 800.000 ljudi, ki doslej niso bili zavarovani. S prispevki od teh novih zavarovancev in s prejšnjimi socialnimi zavarovanci je sldiran dolg pok. blagajn v višini 200.000 milijonov pesov.

Komunisti po zlomu bratstva med narodi

Zadnji javni pojavi nezadovoljstva med Slovenci in Hrvati glede gospodarskega zapostavljanja ter izrabljanja ter nasilja nad slovenskim in hrvaškim jezikom, so komunistične funkcije opozorili na samoprevaro, v kateri so vsa leta živeli, ko so na vso moč opevali kot eno največjih pridobitev „narodno osvobodilne vojne“ bratstvo med narodi. Po 22 letih neomejene in neoviranega komunističnega režima, komunisti morajo priznati, da so tam, kjer so bili pred nastopom oblasti, ali še na slabšem. Iz začaranega kroga iščejo sedaj poti ter se trudijo, da bi zlasti svoj partizanski kader prečitali, da jo je mogoče najti samo v socialistični ideologiji in komunističnem sistemu.

O tem priča tudi seminar „Socializem in narod“, ki ga je organizirala komunistična visoka šola za politične vede v Ljubljani. Predavatelji so bili visoki politični funkcionarji. Tako je dne 1. junija govoril Krsta Crvenkovski, predsednik OK ZK Makedonije o temi „Nekateri problemi razvoja in

položaja makedonskega naroda v jugoslovanski socialistični skupnosti“.

Pred Crvenkovskim je na seminarju predaval hrvaški kom. veljak Mika Tripalo o „hrvaškem narodu, njegovem položaju in razvoju v jugoslovanski socialistični skupnosti“, Mitja Ribičič, član OK ZK Slovenije, o „slovenskem položaju in razvoju v okviru Jugoslavije“, Boris Ziherl o „vlogi kulture v mednarodnih odnosih v Jugoslaviji“, Drago Drušković o „socialnih vprašanjih narodnih manjšin“, dr. Janko Pleterški o „nacionalnem vprašanju v Jugoslaviji v preteklosti in politiki KPJ“, Peter Klinar o „pojavi, pojmu in funkciji naroda“ in Janez Škerjanec o „odprtih vprašanjih v mednarodnih odnosih na področju ekonomike“. Tridnevni seminar je zaključil Ernest Petrič s predavanjem „Odprta vprašanja našega političnega sistema z vidika mednarodnih odnosov“.

Ljubljansko Delo z dne 10. junija pripominja, da bo o seminarju obširnejše poročalo v eni svojih sohotnih prilog. Nanj se bomo tedaj povrnili tudi mi.

A. B.

ŽENA IN NJEN SVET

Anica Kraljeva

„Drobna družčina“

Medtem ko naš dojenček raste po duhu in po telesu, medtem ko se mamica že privaja na neprespane noči in očka na nočne koncerte — pustimo, da namesto nas danes spregovori Milčinski — naš največji humorist, človek poln ljubezni do človeštva, zlasti do otrok, seveda še posebno do svojih, o katerih nam je pustil nekaj mojstrskih opisov.

Gotovo ne bo zameril, da sem besedilo nekoliko prikrojila za naše bralce, ki jim želim — obilo zabave.

„Moja žena je reva, ali jaz ji ne morem pomagati, jaz nimam časa. Po dnevi sem priklenjen v pisarni, zvečer me pa natezajo po odborih. Saj bo družtev kmalu več nego ljudi. Kamor stopiš — društvo. Rad bi kihnil: ne! Poprej se moraš vpisati v društvo za kihanje. Če se ne vpišeš, gorje ti! Hitro te našeno z izdajalcem in še pes te več ne povoha, če ima le količkaj narodnega nosu.“

Jaz nimam časa!

Žena je reva, vem, da je reva. Saj nič ne reče — čast ji in slava! Ali na obeh ji poznam, da se dolgočasi, jaz ji pa ne morem delati družčine, ko nimam nič časa in se mi dostikrat tako mudi, da se umivam, večerjam in se preoblačim vse hkratu in sem zadnjič v hitrici zamenjal za ta opravila pripravljene predmete, kar je bilo v veliko okvaro želatcu in obleki.

Jaz nimam časa. Žena se mi smili, pa ji ne morem pomagati. Naj se pač sama ozre po kaki družčini, da ji ne bo čas predolg. Kaj pa druge!

Poznal sem staro ženo, ki se je izborna imela s svojo stensko uro. Ura je bila od visoke starosti že malo otročja, drugače pa zlata duša in sta se pomenkovali in smejali in se zabavali gotovo bolje, nego se jaz na odborovih sejah, ko se kregamo in nihče ne ve zakaj, niti tajnik ne, ki piše zapisnik.

„Ali hočeš stensko uro?“ sem vprašal ženo.

Žena, čast ji in slava, je odgovorila: „Kakor te je volja. Da bo le tebi prav, pa bom zadovoljna.“

Pogledala me je prijazno in milo z vlažnimi očmi. Dobra je in smili se mi. Ženska potrebuje družčino, posebno pa razgovora, drugače ji jezik usahne, kakor roža brez dežja.

Pa mi je prišla v misel sosedja; ta ima za družbo kanarčka. „Žena,“ sem torej rekel, „ali bi kanarčka?“

Žena, čast ji in slava, je odgovorila: „Kakor hočeš! Da bo le tebi prav, pa bom zadovoljna.“

Nežna je in skromna in prav od srca bi ji rad ustregel, če bi vedel kako, da bi ji ne bilo tako pusto poleg mene, ko sam nimam časa. Zdi se mi, da ji ni kaj do ure ali do kanarčka.

Kaj, ko bi ji omislil gramofon! Kadar si počeli človeškega glasu, sproži gramofon in si izbere, kar hoče iz bogatega sporeda. Čimbolj premišlujem: gramofon utegne biti še najboljši nadomestek za živo družbo in vrhu tega ne prinese blata v sobo in ni treba ga pitati s cigaretami in konjakom. Izborno! Gramofon ji kupim, naj ima moja revica kaj veselja na tem svetu.

Poiskal sem jo, da ji razložim ta namen. Ali bo gledala, sem si dejal, gotovo bo zadovoljna.

Sedela je v zadnji sobici za šivalnim strojem: pridna je, nikdar ni brez dela. Povesila je roki s šivanjem v naročje, rdeča je postala in čutil sem, da ji je sunkoma zastala sapa.

Kaj pa to pomeni! Ali se je prestrašila? Ali kaj skriva pred mano? Ta bi bila lepa! In čemu me gleda tako prosoje in stiska živanje v naročje?

Kaj je bilo?

Srajčko je imela v delu, mičkeno srajčico, komaj vežbo, kakor je moja ped. Glej jo! Saj vendar šteje že nekaj let moja žena, pa se ubožica še igra s srajčkami!

Storilo se mi je milo, saj jo imam rad, in šinilo mi je skozi možgane: Kaj ji bo mrtvi gramofon? Rajši ji kupiš prijaznega, lepega, živega otročička — ne manjka jih! — pa se bo lahko z njim igrala in pečala, kakor jo bo volja, in bo vsaj vedela, za koga ima srajčke. Rekel sem ji to in ji povedal, naj zaradi stroškov nič ne skrbi: od srca rad jih žrtvujem; bom pa plačeval na obroke, če ne bo šlo drugače, da ji le ustrežem.

Pa se me je oklenila okoli vratu, me poljubila in pričela ihteti in zdaj sem spoznal, da sem pravo zadel, kajti, če so ženske srečne, se gotovo emirijo.

Naj še nikar ne joka, sem ji dejal; korajžna naj bo in dobro volje in o priliki naj se sama malo okoli ozre zaradi otročička in si izbere po svojem

srcu in okusu, kakor ve in zna; jaz tako nimam časa. Ti preklicani odbor! Snoči se mi je tako mudilo, da sem v hitrici pozabil kravato; matakari me je ves večer zijal kakor pisano zver.

Izročil sem torej vso zadevo ženi, saj je preudarna. Skriva sem pa vendar stopil v prodajalno in nakupil, kar je najbolj treba majhnemu otroku, da se čuti domačega pri hiši: vojaško kapijo, puško na zamašek in brčko leseno sabljico. Prodajalka je bila videti izkušena ženska; rekla je, da je vajena takih stvari in mi je obesila še majhen top, lesenega konjička za ježo in zraven dva biča, belega in črnega, potem kolo, majhen priročen konverzijski leksikon — priložnostni nakup. Je dejala — in pa lonček črne pomade za „vojaške brke“.

No, in potem se je zgodilo — baš je bila žena bolna, jaz pa v pisarni — da smo dobili otročiča in so takoj poslali pome. Čisto majhen je bil, tako majhen, da se skoro ne da povedati. Žena je rekla, da je prav tako: takšen se laže privadi hiši. To je res! — Skopali so ga, jaz pa na dan s svojimi darili — še ženo so veselila, kar smejala se je v svoji postelji in ko se je nasmejala, mi je povedala, da je otročiček — deklica.

Ej, ej! Nerodno je, da se nisva z stran tega poprej natančno domenila. Toda kaj, ko nimam časa! Sicer se mi pa zdi, da mali konverzijski leksikon, priložnostni nakup, tudi deklica lahko uporabi; druge stvari pa podarim misijonski tomboli, vem, da se jih ne bo branila.

Poglavitna stvar je, da ima žena družčino in pomenek — in tega zdaj ne pogrša, hvala Bogu! Nič ji ni več dolg čas. Neverjetno koliko si imata povedati ona in otročič.

Zadnjič ni bilo seje in sem prišel prej domov. Vrata so bila odprta in slišal sem ju, kako se pogovarjata.

Mamica — tako zdaj pravim ženi, ker vidim, da se ji dobro zdi — mamica je emokala in ajala in vmes govorila:

„Ti moja ptica, ti moja golobica, pridna si, strašansko si pridkana — kako lepo sklepaš ročici. Pravijo, da bo postala nuna, ker tako lepo sklepaš ročici in zavijaš očki. Ali boš nuna, ali boš res nuna, ali boš res nuna? — ali boš rajši pevka — plesalica, ker imaš tako močan glas in se znaš tako smešno pačiti. Kdo pa tako kremži svoj obrazek, ti grda punca ti! In nedostojno se tudi vedeš. Kdo se je zopet razodel? Sram te bodi! Že vidim, gotovo boš pevka-plesalica.“

Ali pa boš študent, pravi atek. Študent boš, ker toliko piješ, nikdar ti ni dosti, in nočni mir kalíš tudi, kakor ga študentje, in razprskana si tudi po vsem obrazu kakor študentje, ker si s svojimi ostrimi nohtki vedno orješ po ličkah; ali ti jih bom ostrigla nohtke, ali naj ti jih odgrizem, kakor pravi stric? Le smej se, ti moj duždež sladki, in mi povedkaj, kaj boš. Ali boš nuničca, kaj, pobožna nuničca? Ali pevčica-plesalica, navihana pevčica? Ali pa boš študent, ki vso noč pije in kriči? — Ne bom, reci, ne bom nuničca, kajne, pa tudi pevčica-plesalica ne bom, niti ne študent, kajne da ne: čisto nekaj drugega bom, reci, nekaj čisto drugega bom in boljšega bom. Mamica bom, reci, pridna, skrbna mamica bom, reci, lepšega ni na svetu. Moja, moja, moja! Moja, moja, moja!

In dete je brbljalo: Eze, eze — gogl, gogl, gogl — tata, tata, — br, br, br — gik!

Niž ne prikriam, da čisto do dobra nisem razumel tega brbljanja; saj še tiskanih stvari vseh ne razumem, dokler jih ne razložijo poklicani kritiki; kaj bi — vsak človek ne more biti literat, zlasti ko nimam časa!

Ali ta občutek sem imel, da „gik!“ pomenja vrhunec zemeljske zadovoljnosti.

Prihodnjič pa se vrnemo spet k našemu resnemu premišljevanju.

Zasluzeno priznanje pisatelju Mauserju

Med vsemi slovenskimi literarnimi deli je doslej v inozemstvu, pa tudi doma, kakor imamo poročila, vzbudila največ zanimanja trilogija pisatelja Karla Mauserja „Ljudje pod bičem“. Že prejšnja Mauserjeva dela so ljudje brali zelo radi in so z veliko ljubeznijo segali po njih. S trilogijo „Ljudje pod bičem“ je pa Mauser potolkel vse „korde“, saj menda ni slovenskega človeka med nami, ki je ne bi prebral. Pa ne enkrat, večkrat! Tisti, ki je ni sam kupil, jo je bral pri prijatelju in je tako trilogija krožila iz rok v roke. To pa je bil tudi najboljši odgovor tistim, ki so še pred leti govorili, da Mauserjeva literarna umetnost ne spada „med vrhunske slovenske“ zamejsko literarno stvaritev.

Tretja knjiga Mauserjeve trilogije „Ljudje pod bičem“ je dobila sedaj še posebno priznanje. Nagrado Vstajenja v Trstu. Člani njenega zasedača gg. Martin Jevnikar, Franc Reza, dr. Anton Kacin in Rafko Vodeb, so se 3. junija sestali v Trstu in prisodili nagrado Vstajenja pisatelju Karlu Mauserju za njegovo tretjo knjigo Ljudje pod bičem, ki je izšla leta 1966 pri SKA v Buenos Airesu in je po mnenju članov

Ljudje hočejo živeti v lastnih hišah in ne v komunističnih kasarnah

V sobotni prilogi „Za konec tedna“ z dne 10. junija je v ljubljanskem Delu Igor Prešeren podal pod naslovom „Slovenec žida hišico“ analizo gradnje stanovanj v Sloveniji.

V članku navaja, da je bilo v Sloveniji v letih 1963—1965 zgrajenih v privatnem sektorju 7.053 stanovanj. Med temi stanovanji imajo večino enodružinske hišice. V letu 1966 so zasebniki v Sloveniji zgradili 3.490 stanovanj ter je s tem rekordom „privatna gradnja dosegla v številu vseh stanovanj zgrajenih v SRS v letu 1966, že 38,2%“. Dalje ugotavlja, da „mnogi poznavalci zatrjujejo, da mi več daleč čas, ko bo v SRS letno zrastle vsaj toliko družinskih stanovanj v privatni hiši kot v družbenih stanovanjih po blokih in stolpnica. — Tudi brez prognoz je nekaj očitno že danes: zasebna gradnja, v kateri prevladuje individualna družinska hiša, je s stanovanjsko reformo krenila strmo navkreber.“

V Sloveniji je bilo v letih 1963—65 zgrajenih 25.253 družinskih stanovanj. Od teh jih je bilo — kot že omenjeno — v privatnem sektorju 7053 (28%). Med tem, ko je ta lani močno skočil, je družbeni nazadoval; zlasti po stolpnica in blokih.

Absolutno največ privatnih hiš ima občina Murska Sobota (526), najmanj pa občina Ljubljana-Center (nič). Med 62 slovenskimi občinami jih je že kar 16 (25,8%), v katerih je obseg privatne stanovanjske gradnje večji od družbenega sektorja. Te občine so: Cerkljica, Domžale, Dravograd, Gornja Radgona, Grosuplje, Lendava, Ljubotina, Logatec, Metlika, Mozirje, Murska Sobota, Ptuj, Radovljica, Slovenska Bistrica, Šentjur in Vrhnika.

Stanovanja v privatnih hišah so večja, znatno večja, kot v stanovanjih družbenega sektorja v blokih. V družbenem sektorju prevladujejo dvosobna stanovanja (46,5%), v privatnih stanovanjih pa tri in večsobna stanovanja (61,8%). V družbenem sektorju je samo 24,9 štirisobnih stanovanj, po privatnih hišah pa kar 75,1%.

Slovenska Cerkev

„Naša luč“, odlična mesečna revija Družbe sv. Mohorja v Celovcu, je te dni izšla v posebni izdaji ki je posvečena slovenski Cerkvi. V njej je podan odgovor na vprašanja, kako živi danes slovenska Cerkev, kakšni so njeni problemi, katere težave jo spremljajo pri njenem delu, kakšni so njeni uspehi. Skratka, kakšna je danes njena podoba.

Brošura obsega 59 strani. Uvodni članek, „Slovenska Cerkev v zadnjih 150 letih“, je napisal Marijan Marolt. Že ime pisca je porok, da je članek pisan tako, da ga bodo vsi z zanimanjem brali. Rast slovenske Cerkve med narodom je prikazana ob njenih cerkvenih vodnikih, ki so naštet v tem vrstnem redu: Herberstein, Brigid, Kovačič, Gruber, Anton Martin Slomšek, Pogacar, Mahnič, Missia, Jeglič, Rožman. Opisani so zlasti napori škofov slovenskega poretka za cerkveni in splošno kulturni dvig slovenskega naroda.

Sledi razprava „Slovenska cerkev in socialistična Jugoslavija. Zavzema

„Politično znanje... se mora prav rabiti. Vedno ga je treba v posameznih slučajih prilagoditi njegovemu smotru, t. j. splošnemu blagostanju. Umsko delovanje v političnih vprašanjih mora biti praktično... Da se more politik tako imenovati, mora upoštevati v posameznem slučaju sredstva, ki so mu na razpolago, in ovire, ki se mu ustavljajo... Treba je torej previdnosti in skrbne pazljivosti. Teh kreposti pa si ne pridobi nikoli, ako se pri izvrševanju ne zaveda svojih političnih pravic, pri sodelovanju za splošni blagor pa predvsem svojih dolžnosti. Ako ima pravico sodelovati, je dolžan tudi prav sodelovati. Zato je pa tudi dolžan, da se usposobi zato, da si res olika duha s politično modrostjo, ki je prva politična krepost.“

(Janez Ev. Krck, Katoliški Obzornik 1902)

omenjene žirije najboljša slovenska knjiga, ki je izšla lanske leto v zamejstvu.

Svojo odločitev za podelitev nagrade Vstajenja pisatelju Karlu Mauserju za njegovo tretjo knjigo trilogije „Ljudje pod bičem“ pa gg. Jevnikar, Reza, dr. Kacin in Vodeb utemeljujejo z naslednjo ugotovitvijo:

„Pisatelj je v trilogiji zajel slovensko življenje od začetka druge svetovne vojne do prvih poveljnih let, torej dobo, ki je bila najhujša za ves slovenski narod. V delu je prikazal tuje in domače zastopnike različnih nazorov in značajev, a do vseh je odkrito nepristranski in pošten. Zlasti je uspel v tretjem delu, kjer je na prepričljiv umetniški način zaključil usode svojih ljudi, ki so bili ves čas pod dvojnimi

bičem; enega so vihte zunanje razmere, v prvi vrsti vojna in socialna revolucija, drugega lastna vest; eni so pod udarci dozoreli (Silva, Viktor, Nataša), drugi so se zlomili (Razpet, Lidija), tretji so skušali neodčisti zbežati v tujino (Bregar), četrti pa so zatrti lastno vest in šli po svoji poti dalje (Saša, Cestnik).

Pisatelj je vse osebe psihološko globoko doumel in življenjsko polno podal, da spadajo med najboljše v slovenskem slovstvu, trilogija sama pa je tehtna ožvitev polpreteklega doba.“

Svobodna Slovenija pisatelju Karlu Mauserju k podelitvi nagrade Vstajenja iskreno čestita in mu želi zdravja, da bi mogel ustvariti Slovencem še več takih umetnin kot je trilogija „Ljudje pod bičem“.

Poštna uprava v Jugoslaviji močno pasivna

V odboru za promet zveznega zbora zvezne skupščine v Beogradu so 2. junija t. l. obravnavali poročilo poslancev o izvajanju zakonov o organizaciji jugoslovanskih železnice in jugoslovanskih pošt, telegrafa in telefona. Ugotovili so, da zakona o železnica in poštah za sedaj še ni treba spreminjati. Pri razpravah o finančnem položaju poštne uprave so pa ugotovili da pošte poslujejo v državi z visokimi izgubami. V letu 1966 so dosegle višino 11 milijard starih dinarjev. Izgubo krijejo z dohodki telefonskega in brzojavnega prometa. Predstavniki PTT uprave so zato pred poslanci zagovarjali potrebo zvišanja poštne tarif za pismensko pošto. Glede položaja telefonskega prometa so pa navajali, da je telefonski promet že 83% moderniziran. Telefonskih naročnikov je v državi 250.000.

Nehote priznavajo resnico

Do pred nekaj leti so komunisti o emigraciji svojim ljudem molčali ali pa govorili o njenem delu zasmehovalno in podcenjevalno. Razmere so jih prisilile, da morajo sedaj računati tudi s to stvarnostjo.

To potrjuje letna skupščina srbske izseljenske matice dne 2. junija t. l. Na njej so govorniki in funkcionarji Srbske izseljenske matice „ocenili, da je širjenje zvez z našimi izseljenci in njihovimi organizacijami v različnih državah sveta najpomembnejša naloga matice in njenih organov.“ Kajti „neposredni stiki in obiski izseljencev v rodnem kraju pripomorejo k temu, da v naše izseljenske kolonije čedalje pogostje sega glas resnice o naši državi in to navzleč sovražni propagandi posameznih emigrantskih organizacij.“

Res je, toda resnica, ki prihaja v svet, je taka, da ne dela časti komunistom.

Martin Krpan in razbojnik Brdavs bosta v kratkem nastopila na deskah „Slovenskega odra“ v Slovenski hiši na R. Falconu. Več sporočimo prihodnjič.

še vedno 83,3% Slovencev priznalo za katoličane.

Drugo poglavje opisuje dobo „od razglasitve zveznega Zakona o pravnem položaju verskih skupnosti (27. maja 1953) do Uredbe Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS Slovenije za izvrševanje Zakona o pravnem položaju verskih skupnosti (14. julija 1961).“

Po piščevem prikazu so značilnosti te dobe naslednje: „Vse krivice, ki so bile Cerkvi prizadete v prvem obdobju, so ostale. Vrnjenega ni bilo prav ničesar, kar je bilo nasilno odvzeto po vojni. Zvezni zakon o pravnem položaju verskih skupnosti je Cerkvi dal le videz enakopravnosti. Ostal je praktično brez pomena, ker so ga kronično kršili od najvišjih do najnižjih državnih funkcionarjev. Administrativno ukrepanje proti verskemu pouku, tisku, vzgoji je Cerkev močno hromilo. Vendar se je vernost ljudstva kljub zapostavljanju in šikanam ohranila, proti koncu obdobja celo dvignila. Diskriminacija med duhovništvom je zaradi delovanja CMC ostala, vendar za sloven-

Novice iz Slovenije

„Sedaj diploma višje ali visoke šole ne zagotavlja zaposlitve“

zatrjuje 8 zobnih zdravnikov v ljubljanskem „Delu“ z dne, 10. junija t.l. v svojem dopisu pod naslovom „Stomatološke šole“. V njem navajajo, da zobni terapevti v Sloveniji težko dobe službo in je „nenavadno visoko število brezposelnih“ pri tem pa „ne upoštevajo tistih ki so odšli ali odhajajo v tujino.“ Zatem pa navajajo: „Zobnih terapevtov je preveč. Slovenija pa ima zanje še vedno dve šoli. Izgovarjanje na število zobnih terapevtov v razvitejših državah in na neurejene razmere v zdravstvenem zavarovanju je nesmiselno. Naše gospodarstvo je že sedaj preobremenjeno z dajatvami. Zato smo ga tudi razbremenili. Število zobnih terapevtov bomo lahko zvečali, ko bomo imeli razvitejšo materialno bazo. To pa ni kratkotrajen proces. Konec koncev tudi kot visoko razvita država ne bi potrebovali dveh šol. Radi bi tudi zaostrili vprašanje odgovornosti učiteljev na medicinski fakulteti v Ljubljani in višji stomatološki šoli v Mariboru. Ne skrbijo dovolj za življenjsko perspektivo slušateljev. Prvi si prehitro umijejo roke, za druge pa se zdi, da jim gre predvsem za obstoj šole zaradi njih samih. Pošteno bi bilo v razpisih obvestiti kakšne so možnosti za zaposlitev po končani šoli. Številni letniki na obeh šolah in stanje v zdravstvenih domovih ne obetajo sprememb. Še več! Če se bo sedanja praksa nadaljevala, se bo kriza stopnjevala. Položaj jasno kaže, da nihče — od šol pa do najvišjih organov — ne planira potreb niti se ne čuti odgovornega. Letošnji maturanti se morajo zavedati, da se je stanje v pičlih dveh letih bistveno spremenilo. Sedaj diploma višje ali visoke šole ne zagotavlja zaposlitve.“

„Kdo naj vzdržuje kulturne domove?“

To je vprašanje, s katerim si belijo glave na celjski občini odn. njeni občinski skupščini. Iz poročila v ljubljanskem Delu razberemo, da je na področju celjske občine 7 „kulturnih domov“, za katere poročevalec pravi, da „pomenijo večjo oviro kot možnost za normalno društveno dejavnost“, ker so „v nemočih razmerah, ker so takorekto brez lastnika, in kot kaže, še krajevne skupnosti nimajo pravice skrbeti zanje“.

Do tega je prišlo po razpisu oddelka za finance celjske občine krajevnim skupnostim z naročilom, da morajo iz svojih proračunov izločiti vse postavke za kulturo. Ponekod so se tega naročila strogo držali, drugod pa ne in so še naprej financirali manjša popravila v domovih.

Do kakih absurdov je v tem pogledu prišlo pod sed. kom. upravo „zgovorno kaže primer Kopol“ kot navaja poročevalec v Delu. „Kjer že 10 let gradijo dom, zvečuje s lastnim delom in gradivom, a ne morejo ne naprej ne nazaj; medtem so zastareli tudi načrti in se je poprej povsem legalna gradnja po mnenju ustrezne občinske službe spremenila v „črno“. Podoben primer najdemo v Vojniku, kjer so v desetih letih ustvarili na račun filmskih predstav okrog polmilion milijonov starih dinarjev dohodka, ki bi naj ga porabili za nakup boljšega projektorja, v tem pa hočejo nekateri, da bi ga investirali v kulturni dom. Razmere bi bile še dosti hujše, če bi veljalo plačevanje najvišjih najemnin; za kulturne domove plačujejo

za zdaj le najemnine v višini največjih ekonomskih stanarin.“

Poročevalec v Delu pri takem stanju zaključuje: „Vzdrževanje kulturnih domov v celjski občini je potemtakem povsem neurejeno. Domovi očitno propadajo, hkrati pa seveda tudi amaterska dejavnost ne more zaživeti. Kako bi mogli preračunati, da bo še tolikšen idealizem in volja vzdržala recimo pod streho, ki skoznje kaplja, ali da bo občinstvo gledalo predstavo na mrzlem? Ob tem ostaja vsekakor odprto tudi vprašanje, kakšen smisel imajo sklepi, ko je praksa proti njim?“

Tako je v celjski občini. Dosti boljše pa tudi ni drugje. Zato je pa tudi začela pod komunisti nazadovati splošna izobrazba slovenskega ljudstva, medtem ko se je pod vsemi vladami pred njimi stalno dvigala in napredovala.

Plačano „kulturno“ delo pač nikjer ne more nadomestiti idealizma in požrtvovalnosti.

V Stari vasi je na avtomobilski cesti Ljubljana—Zagreb prišlo 8. junija ponoči do hude avtomobilske nesreče. Trčila sta osební in tovorni avto. Pri nesreči je izgubil življenje večkratni prvak v kegljanju, avtoprevoznik iz Cerknice Leo Grom.

Na Gorenjskem imajo v skladu zdravstvenega zavarovanja po prvih let. štirih mesecih že 205 milijone starih dinarjev primanjkljaja.

Republiški zbor v Ljubljani je 8. junija imenoval nove republiške sekretarje. Kot republiški sekretarji so bili imenovani: za delo Jože Božič iz Jesenice, za urbanizem, ing. Drago Lipič iz Fešanovcev v Prekmurju, za zdravstvo in soc. varstvo Majda Gaspari, za pravosodje in obč. upravo dr. Viktor Damjan in za narodno obrambo Rudolf Hribnik iz Horjula. Za sekretarja izvršnega sveta v Ljubljani je bil določen Franjo Turk.

Železniško progo Ljutomer—Gornja Radgona nameravajo zaradi nerentabilnosti opustiti.

V ljubljanskem podjetju AGROMEL so komunisti tako „vzorno“ gospodarili, da so morali v podjetju najprej postaviti prisilno upravo, nato ga pa sploh likvidirati, kajti izguba znaša več kot dve milijardi starih dinarjev. Kriti jo bo morala občina Ljubljana Center, oškodovani pa bodo tudi številni upniki, ker bodo za svoje terjatve dobili le 27% od skupne vrednosti dolgov.

V Cerkljah pri Kranju obstoja ena največjih fazanerij v Sloveniji. Lani so na njej vzredili 18.500 fazanov.

V Postojni je 3. junija stopil v jarno petmilijonski obiskovalec po vojni. Je bil to Jože Ciber iz Maribora. Dobil je lepo spominsko darilo.

Ljubljansko železnico in transportno podjetje je imelo v letošnjem prvem četrtletju 16 milijonov dinarjev izgube.

V Novem Sadu so se 4. maja začele Jugoslovanske gledališke igre s slovensko otvoritvijo razstav. Začetki slovenskega gledališča, Gledališče in Filatelija ter I. mednarodnega trienala Gledališke knjige in periodika. Gledališke igre za Sterijine nagrade so se začele s predstavo Delavnice oblakov Mihe Remca, s katero je nastopilo Slovensko narodno gledališče iz Ljubljane.

V prvih treh mesecih letošnjega leta je obiskalo Jugoslovanci 1.700.000 inozemskih turistov. Največ jih je bilo iz Italije in sicer 500.000 na drugem me-

stu so Nemci, katerih je bilo 220.000, na tretjem pa Avstrijci s 200.000.

Komunisti v Sloveniji in ostalih delih države so — kot znano — po prihodu na oblast oskrnili veliko kat. cerkva. V Sloveniji omenjamo samo veliko cerkev sv. Jožefa, katero so rdeči nasilniki spremenili v filmski studio. Tudi v Kopru so komunisti zaprli več cerkva za bogoslužje ter jih začeli uporabljati v druge namene. Tako so n. pr. eno od cerkev spremenili v telovadnico. Ker so pa strokovnjaki ugotovili, da so v tej bivši cerkvi baročne freske, je sekularnim občinskim močem prišlo na misel, da bi cerkev spremenili v kulturni muzej.

V Ravenni v Italiji bo letos v septembru mednarodno tekmovanje radijskih iger. Iz Jugoslavije sta bili za tekmovanje predloženi po dve radijski igri iz Beograda in Sarajeva ter po ena iz Zagreba in Ljubljane.

Čeprav ima vsaka država pravico sodelovati z dvema deloma, je žirija izbrala samo eno in sicer radijsko priredbo novele „Tantadruj“ Cirila Kosmača v izvedbi Radio Televizije Ljubljana. To priredbo so ocenili na lanskem tekmovanju v Novem Sadu kot najboljšo delo v celoti ter so prejeli nagrade: Mitja Mejak za priredbo, in Marjan Vodopivec za glasbo. Igro je režiral Miro Kragelj.

Grdo zlorabo humanosti so odkrili v Kaknju. Pri upravi rudnika so za podpiranje družin žrtve velike lanske nesreče ustanovili poseben sklad, v katerem se je doslej nabralo nad 900 milijonov starih din. Iz tega sklada pa niso dobile podpore družine, ki so pred dvema letoma izgubile svoje rednike, ampak je upravni odbor iz njega dal n. pr. posojilo krajevnemu nogometnemu klubu Rudar v višini 15 milijonov din. Prav tako veliko posojilo je dobilo podjetje Sloga, ki je bilo nato likvidirano. Upravni odbor je iz tega sklada plačl goščovanja nekaterim pevcem, nagrade so si pa delili med seboj tudi člani samega upravnega odbora s predsednikom vred, dobivali so jih pa tudi inženirji, ki so se delali načrte za hišice in tudi člani komisije, ki so pregledali finančno poslovanje in niso ugotovili nobenih nepravilnosti.

V Sloveniji je letos 28 novomašnikov. So naslednji in bodo imeli nove maše 2. jun. 9. junija v naslednjih župnijah: Dolinar Franc v Zagorju ob Savi; Jože Urbanija v Radomljah. Levstik

Marko v Prečni, Lap Jože v Komendi, Janez Krašovec pri Sv. Emi, Cafuta p. Marjan na Selih pri Ptuj, Pihler p. Mirko v Dornavi, Miklavc Ivo v Rbnici na Pohorju, Bobič Anton na Slinovcih pri Kostanjevici, Štrancar Niko v Sturjah, Košir Anton v Sodražici, Dolšak Stanislav pri Sv. Gregorju, Petek Janez v Ribnici, Kodelja Ambrož v Desklah, Mlinarič Jože v Beltinci, Peklaj Marjan na Brezovici pri Ljubljani, Česnik Silvester v Lokavcu, Gornjak p. Dominik v Šentilju pri Mislinji, Bederjak Karel v Črensovcih, Gorjup Franc v Velikih Laščah, Kostanješek Alojzij v Podsedri, Dimec Anton v Šmartnem v Rožni dolini, Pogorelec Zdravko v Strugah, Bucik Jože v Piranu, Kastelic Viktor v Stopičah, Vilfan Janez v Vodicah, Lipovšek Stanko v Celju in Kosmač Janko v Novakih.

Dr. Stanko Lenič, gen. vikar ljubljanske nadškofije je na binkoštni ponedeljek, 15. maja, blagoslovil kapelo v Kamniški Bistrici, ki je bila leta 1951 opustošena. Kapela je povsem obnovljena. Nad oltar je namesto Lurške Matere božje, ki so jo zlikovci uničili in vrgli v Bistrico, postavljena Marija Brezmadežna. Pri blagoslovitvi kapele je bilo navzočih okoli tisoč ljudi.

Umrlí so. V Ljubljani: dr. Vladimir Premrou, zdravnik, Ivanka Vajda roj. Tružen, Jože Hočevar, žel. sprevodnik, Ana Vidovč roj. Gran, Ivan Ogorelec, Mihael Jamar, Marica Klenovšek, vdova po apelač. sodniku, Lojze Šterk, upok., Karel Miarin, rav. Jadranske zavarovalnice v. p., Marija Vidic, ing. Stanislav Turk, Angela Židan, Marija Lah roj. Celarc, Antonija Igljč, Marija Godnjavec roj. Kočutar, Toni Černe, vdova Kastner roj. Jager, biv. trgovka Marjeta Kozina, Angela Gorše, biv. trgovka in Terezija Weglehner roj. Penič v Celju, Marija Kolenc roj. Umberger v Kranju, Viktor Tratnik, mehanik v št. Vidu, Anton Žakelj v Žireh, Leo Grom, avtoprevoznik v Cerknici, Marta Lukač roj. Logar v Trbovljah, Jože Šeme v Trbovljah, Franc Zelenjak, ključavničarski mojster v p., na Jesenicah, Viktor Tratnik v Dravljah, Marija Rožič, upok. v Mengšu, Sanija Petrič, upok. v Novem mestu, Barbka Vodenič roj. Medved v Gradiškah Lazah pri Litiji, Ignac Strmole, mizarski mojster v. p. v Trzinu, Mirko Mozetič, biv. gostilničar v Solkanu, Ivanka Breclj roj. Kobl v Mariboru in Notburga Golob iz Dol. Pirošice.

SLOVENCI V ARGENTINI

BUENOS AIRES

Lep otroški praznik

Preteklo nedeljo popoldne bo vsem otrokom, ki so prišli na povabilo šolskega odseka Zedinjene Slovenije k praznovanju svojega vzornika sv. Alojzija ostalo nepozabno.

Ob 4-h popoldne je v spremstvu številnih ministrantov v veliki dvorani Slovenske hiše daroval sv. mašo msgr. A. Orehar. Kakor svetí Alojzij, je govoril malim, naj se tudi vsak otrok trudi, da bo molil in delal z veseljem.

Kdo ni vedel, da bo sledila veselost, „Kralj Matjaž in Alenčica“? Ne samo tisti, ki so jo že videli na premieri v Moronu, ampak tudi oni, ki so iz vabila uvideli, da igro režira ga. Marica Debečeva — in tudi tokrat sodelujejo ga. V. Pograjčeva, pri kostumih ga. A. Skobnetova, pri scenariji g. Medic in maskah g. N. Češarek — so bili prepričani, da se jim obeta pravi oderski užitek.

Kolikor najmlajši niso mogli umeti mladega Jožeta Tominca, ki je v imenu moronskih mladev — ki so v igri nastopali s sodelovanjem tamkajšnje Prešernove šole — prebral pomembne misli o pojmu igranja za mladega človeka, so pa prišli bolj na svoj račun, ko jih je Minka Debečeva s prijetno besedo popeljala v svet igre ter predstavila nastopajoče osebe: Alenčico (Teodora Geržinič), kralja Matjaža (Tomaž Debečev), Pavliha (Pavel Fajdiga), sultana Solimana (Ludvik Kopac), pašo Mustafa (Marjan Kopac) ter stražarja Hasana (Polde Golob).

Znašli smo se v gledališču. Kar je v treh dejanjih sledilo, presega vsa povprečna pričakovanja in tudi resnemu poznavalcu odra narekuje besede priznanja in presenečenja. Slednji naj tudi izreko strokovno besedo. Odziv občinstva pa — okoli 700 gledalcev — ki bi gotovo v enakem številu ponovno napolnilo dvorano, je tista ocena, ki najbolj živo potrjuje uspeh šestorice nastopajočih, ki so v napetosti in dobri volji držali vso predstavo majhne in velike. Pavliha, v katerem sta se idealno združila režiserkin in igralčev talent, da bi mu težko našli tekmeča, se je za vedno vtisnil gledajočim v tisti vlogi, ki sta mu jo narod in pisana beseda dodelila.

Iskrene čestitke in zahvala za to popoldne!

M. B.

Osebné novice

Družinska sreča. V družini Toneta Javorška in njegove žene ge. Francke roj. Trobec so dobili sinčka. Pri krstu v nedeljo, 25. t. m., v župni cerkvi v Ramos Mejiji je dobil ime Tone Alojzij. Otroka je krstil g. župnik Janez Kalan, otroka sta pa bila ga. Gefka Javoršek in Jože Javoršek. Srečni družini naše čestitke.

Poroka. V župni cerkvi v Ramos Mejiji sta se poročila v soboto, 17. junija, Franc Grom in gđ. Cilka Cestnik. Mladi par je poročil g. župnik Janez Kalan, za prič sta pa bila: nevesti njen oče Jože Cestnik, ženinu pa njegova mati ga. Slavka Grom-Furlan. Ženovanje je bilo v Slomškovem domu. Mlademu paru ob vstopu v novo življenje želimo vsi srečo in obilo božjega blagoslova.

Vsak teden ena

DOMA

France Balantič

Kako doma je dobro in lepo, vsi dnevi nosijo klobuk po strani, dekletu sladki zlezli so v glavo, da sanja le o svatbi razigrani.

Pa kaj bi ne! Njen oče dom pripravil, pobelil vnovič izbe za sprejem, zdaj le še čaka, da bi me pozdravil, da jaz kot dedič mu oči zaprem.

Tovariš, daj, s pestjo me daj po glavi! Kam vate sen, saj skoraj sem pozabil, da sem preklet kot ves moj borni rod.

Ne bom je zrl v nevestini opravi, očeta so zagrebli ji na Rabu in jaz nekoč segnil bom bogve kod.

V nov podvig naše emigracije

Naročnik lista J. š. nam je poslal v objavo pričujoči članek pod gornjim naslovom.

V prvem desetletju naše emigracije so se pojavile različne družbe, zadruge in ustanove z namenom usmeriti našo delavnost in pridnost v kanal večje gospodarske razširjenosti in v dvig posameznikov in skupnosti.

To se je pokazalo posebno v gradnji slovenskih domov, kjer je naš človek z žilavostjo in vztrajnostjo gradil po znanem reku: „Kamen do kamna palača.“

Danes, ko je ta etapa večinoma kronana z uspehi, se lahko vprašamo, koliko se je naredilo v privatnem oziru, to je v obliki družb in podjetij.

Z več ali manj izjemami, zelo malo. Argentina z velikim neizkoriščenim bogastvom, z ogromnimi predeli zemlje nudi možnost napredka v vseh panogah.

Danes, ko štejemo s svojimi arhitekti, inženirji vseh strok, z raznimi ekonomskimi poklici, z ljudmi na važnih mestih v privatnih in državnih družbah in podjetjih, bi morali resno vzeti v obzir vpeljati podjetnost slovenskega človeka v gospodarsko ekspanzivnost v obliki lastnih podjetij. Preteklost je pokazala, da naš človek varčuje. S prihrankom kapitalom našega človeka bi se mogla ustvariti rentabilna podjetja, mogli bi ustvariti turistične točke v krajih, kjer je danes turizem še v povojih.

Samo, ako bomo gospodarsko močni, bomo mogli ohranjati našo kulturno in narodno zavest. Pri tem bi mogli računati na eventualne investicije raznih državnih ustanov.

Tu manjka samo podjetnih ljudi, kateri bi ne samo z „vivezo“, ampak s rasničnim in poštenim smotrom ustvarjali baze za naše bodoče gospodarsko delovanje.

Pri tem bi lahko računali na zaposlitev starejše, še bolj pa mlajše delovne sile.

MENDOZA

Občni zbor Društva Slovencev

Bil je v nedeljo, 14. maja. Bil je že 18. Po poročilih odbornikov o izvršenem delu v minulih poslovnih dobi in po razrešnici je pred volitvami novega odbora dosedanji predsednik ing. agr. Marko Bajuk ml. izjavil, da ne more več sprejeti predsedniškega mesta, ker ni mogel izvršiti načrta, ki si ga je postavil.

Pri volitvah je bil nato izvoljen naslednji odbor: predsednik Jože Bajda, podpredsednik Stane Grebenc, tajnik Mirko Šmon, blagajničarka ga. Matilda Petrena, gospodar Janez Štirn, odborniki Miha Hirschegger, gđ. Francka Jerovšek in Vinko Zarnik. V odboru je tudi dušni pastir g. Jože Horn. V nadzorni odbor so bili izvoljeni Luka Grinthal, Miha Grošelj in France Jerovšek. Predsednik razsodišča je še naprej Pavel Božnar.

NEVIDNA FRONTA

knjiga spominov

VLADIMIRJA VAUHNKA

bo v nemškem prevodu izšla v Avstriji. Dotiskana bo prihodnji mesec v Mohorjevi tiskarni v Celovcu.

V pripravi je tudi angleška izdaja. Slovenska izdaja spominov Vl. Vauhnika je na razpolago v Slovenski hiši, po vseh domovih in pri vseh stalnih zastopnikih Svobodne Slovenije. Pismo naročila naslavlajte na Svobodno Slovenijo, R. Falcón 4158, Buenos Aires, ki vam po naročilu odpošlje knjigo v katero koli državo.

Cena broširani knjigi \$ 700.—, vezani \$ 800.—. Pri pošiljanju po pošti je doplačati še \$ 150.—

ske Cerkev ni več predstavljala aktualne nevarnosti. Škofje so v bistvenih rešah ostali enotni. Ponovni poskusi režima, da jih oddvojijo med seboj in od Svete stolice, so propadli.“

Tretje poglavje zajema čas od „Uredbe Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS za izvrševanje Zakona o pravnem položaju verskih skupnosti (14. julija 1961) do podpisa Protokola med Jugoslavijo in Vatikanom (25. junija 1966).“

Značilnost te dobe je naslednja: „Zboljšanje slovenske cerkvene uprave, nekoliko pomnožen verski tisk in dvig verskega življenja. Vzdušje se je na zunaj precej pomirilo, ostrina in divjost povojnih let nista več opazni. Režim je bil prisiljen vzeti novo stvarnost na znanje in se po njej ravnati. Za ureditev odnosov med Cerkvijo in državo je navezal prve stike z Vatikanom. CMD je kljub režimski podpori izgubilo na pomenu. Gospodarsko je bila slovenska Cerkev v težkem položaju, ker ji niso ničesar vrnili. Na socialnem, dobrodelnem, prosvetnem in kulturnem področju

so bila Cerkvi še vedno vrata zaprta. Poleg tega se je zmanjšalo število duhovnikov. Zadnja leta pa se je dvignilo število redovnih duhovnikov ter pomnožilo število bogoslovcev. Leta 1961 je bilo v Sloveniji 1015 duhovnikov, leta 1967 pa 954. Bogoslovcev, redovnih in svetnih je bilo v začetku leta 1967 že 409.

Četrto poglavje se nanaša na Protokol med Jugoslavijo in Vatikanom (25. junija 1966) in čas po njem. Tu pisec navaja, med drugim, „mobilizacijski komunistični dokument“, ki govori proti kat. Cerkvi z navodili komunistov. Zato pisec razprave za sed. čas ugotavlja, „da sta usoda in bodočnost slovenske Cerkve nejasni. Jasno pa je eno: slovenska Cerkev je vedno bolj duhovni dejavnik slovenske družbe. Zgodovina odnosov med njo in režimom dokazuje, da njene duhovne sile ni strlo ne fizično zatiranje, ne administrativno ukrepanje, ne nepošteno izigravanje, ne nobena druga nakana. Taka Cerkev zato ni grožnja za usodo slovenskega naroda, temveč porok njegove lepše bodočnosti.“

SLOVENCI PO SVETU

AVSTRALIJA

Slovenske sestre v Melbourne so dobile novo moč. K njim je namreč prišla iz Francije s. Ksaverija Jerebič, ki je pred leti dalj časa delovala v kitajskih misijonih. Ob prihodu v Melbourne so ji tamošnji Slovenci pripravili res topel sprejem v Baragovem domu prav tako pa tudi v Slomškovem domu.

Janez Zemljič se je v Melbourne s svojim sodelavcem Zlatkom Tomasom res postavil. Posrečilo se mu je to, česar doslej še nihče na svetu ni mogel doseči: zvariti aluminij. Oba sta 2. maja na melbournskem patentnem uradu svoj izum patentirala pod imenom „Soldering Aluminium“. Po njunem izumu bo verjetno slovenska cerkva sv. Cirila in Metoda, ki jo gradi v Melbourne p. Bazilij, prva stavba, ki bo imela aluminijaste žlebove, napravljene po izumu Janeza Zemljiča in njegovega sodelavca Tomasa.

Zelo žalosten, resničen dogodek, ki mora človeka pretresti, opisuje p. Bazilij v avstralskih Mislih. Tako piše: „Nenadno me je klicala slovenska mamica, ki živi pri sinu prav na drugem koncu Melbourne. Iz Trsta jo je vzel k sebi, zdaj pa niti toliko časa nima, da bi jo dvakrat na leto pripeljal k spovedi, kaj šele k redni slovenski maši ali domačim pobožnostim na avstralskih Brezjah. Čutil sem materino bolečino v njenem trepetajočem glasu, ko me je po telefonu prosila, naj jo pridem spovedat: „Sin nima časa zame, da bi me pripeljal...“ Tudi na dom nisem smel, ker bi jih kasneje slišala, čemu me je klicala. Našla sva se v cerkvi medalec od njih, da je opravila spoved v svojem jeziku.“ P. Bazilij pristavlja: „Najtežje mi je gledati materine solze zagrenjenosti in razočaranja nad doraslim otrokom. S takim veseljem je šla preko morja k njemu, danes pa gleda duhovno razvalino, ki niti verni materi ne privošči za zadnja leta, kar ji je najbolj pri srcu... „Ni časa za take stvari...“ Takih mater je več. Ko bi mogel, bi jih pred vsako slovensko mašo pobiral po mestu in vozil v cerkev. Mislim, da avtobus ne bi bil dovolj. Pa gotovo tudi to takim sinovom in hčeram ne bi bilo všeč, ker bi jim vzbujalo vest. Ne bilo bi napak poleg naše cerkvice in Baragovega doma imeti hišo, ki bi tem mamicam nudila streho in domače okolje ter priliko biti pri

PREKMURSKO PODPORNO DRUŠTVO

Calle Cerrito 938 — Bernal Oeste

vabi na

tradicionalne prekmurske koline

Z REPO IN ZELJEM

dne 9. julija t. l.

Vstopnice si je treba pravočasno zagotoviti

Vsa pojasnila daje

Janez Šeš — T. E. 21-3292

slovenski maši. Žalostni zgledi, kot je zgornji, me silijo k novim načrtom za razvoj našega centra, če bo prilika pokazala, da je uresničitev mogoča.“

Slovenski slikar, Stanislav Ropotec, je imel do 17. junija v Sydneyu razstavo svojih novih umetniških del.

Slovensko društvo v Sydneyu je pripravilo materinsko proslavo. Na njej je imel kulturni referent društva Lojze Košorok tudi predavanje o 50-letnici Majniške deklaracije. Za 1. julij je Slovensko društvo napovedalo redni občni zbor, za 22. julij pa pripravila veliko družabno prireditev v okviru akcije za postavitev Slovenskega doma.

Vestnik SFZ

Mladinski športni dnevi

V nedeljo, 25. junija, so se ob enajstih dopoldne začeli v Našem domu v San Justu VI. mladinski dnevi, ki jih vsako leto pripravi oboje mladinski organizaciji. Mladina je ob napovedani uri ob zvokih obeh narodnih himen dvignila na drog argentinsko in slovensko zastavo nakar je športni referent Slovenske vasi oddal prehodni zvezni pokal. V imenu zveznih organizacij so imeli nato govor športni referent Janez Marinček, predsednica Slovenske dekleške organizacije gđ. Helena Pleško ter predsednik Slovenske fantovske zveze Ciril Jan.

Zatem so se takoj začele tekme v odbojki, pri katerih so dekleta iz Ramos Mejije dosegle že prvi pokal za letošnje športne dneve zasedbo prvega mesta v odbojki. Končni rezultati so bili sledeči: Ramos Mejija 4 točke, San Justo 2 in San Martin 0.

Tekmovali so tudi fantje, toda tekme med njimi se bodo nadaljevale prihodnji dve soboti. V nedeljo so bili doseženi naslednji rezultati: San Martin 2 Morón 1 (15:13, 4:15, 15:10); San Justo 2 Adrogue 0 (15:4, 15:4); Ramos Mejija 2, Slovenska vas 1 (13:15, 15:4, 15:8); Ramos Mejija 2, Adrogue 0 (15:7, 15:3); Morón 2, Slovenska vas 1 (15:7, 6:15, 15:12). Ta turnir se bo nadaljeval prihodnjo soboto v Našem domu s sledečimi igrami: ob 17 San Martin — San Justo, 18 Adrogue — Slovenska vas, 19 Ramos Mejija — San Martin, 20 Morón — Adrogue, 21 San Justo — Ramos Mejija.

V soboto, 8. julija, na se bodo igrali sledeče pare: ob 17 Morón — Ramos Mejija, 18 Slovenska vas — San Justo, 19 San Martin — Adrogue, 20 San Justo — Morón, 21 San Martin — Slovenska vas.

PO ŠPORTNEM SVETU

Maribor si je štiri kola pred koncem nogometnega prvenstva zagotovil naslov prvaka druge zahodne nogometne lige in bo prihodnjo sezono igral v prvi ligi. 11. junija je premagal še Segesto iz Siska s 6:3 in ima 11 točk naskoka pred Slobodo iz Tuzle. Maribor je v 31 tekmah zbral 50 točk z 20 zmagami in 10 neodločenimi igrami, izenačil se samo proti Varteksu iz Varaždina z 0:1.

Ljubljanska Olimpija je v prvi ligi v veliki nevarnosti za izpad. Premagala je sicer Čelico iz Zenice, ki je s tem porazom obsojen na izpad, toda z drugim kandidatom za izpad, Sutjesko iz Nikšića, je izgubila z 1:2. Po poročilih ljubljanskih listov je tekmo izgubila samo zaradi pristranosti sodnika Skoriča iz Beograda, ki je pet minut pred koncem dosodil enajstmetrovko za prekršek, ki ga je samo on videl.

V Slovenski ligi je Ljubljana prav

tako pred koncem tekmovanja osvojila naslov prvaka, čeprav je zadnjo tekmo s Svobodo iz Ljubljane izgubila s 3:4. Koper je prvak zahodne slovenske nogometne lige, Kladivar iz Celja pa vzhodne.

V Slovenski košarkarski ligi je laniški prvoligaš Slovan velik favorit za prvaka. V 10 tekmah je premagal vse dosedanje nasprotnike, Domžalčani pa mu sledijo z enim samim porazom.

Italijan Gimondi je zmagal na kolesarski dirki „Po Italiji“, ki je bila končana 11. junija v Milanu. Ta jubilejna — 50. dirka je bila dolga 3816 km, razdeljena pa na 22 etap. Prišla bo pa v anale tudi zaradi enega največjih športnih škandalov: 19. etapo so razveljavili, ker je v Dolomitih pred ciljem na prelazu Tre Cime de Lavarendo občinstvo na vse načine pomagalo kolesarjem in jih potiskalo k cilju.

Na lahkoatletskem tekmovanju v San Diego (ZDA) je 11. junija Bob Saagren postavil nov rekord v skoku s palico: 5,96 in za 2 cm izboljšal rekord, ki ga je imel rojak Pennell. Toda ni dolgo veljala ta znanaka. Na ameriškem državnem prvenstvu 24. junija v Bakersfieldu v Kaliforniji je Paul Wilson preskočil 5,38.

OBVESTILA

Sobota, 1. julija:

V San Martinu roditeljski sestanek s predavanjem g. g. Sodja ob 18.30. IV. kulturni večer SKA ob 19 v Slovenski hiši. Govori g. dr. Debeljak s sodelovanjem g. Vomberegara o Dveh novih doneskih k Levstikovemu Martinu Krpanu. Na sporedu tudi plošča z recitacijo ljubljanskega gledališkega igralca Severja.

Nedelja, 2. julija:

V Našem domu po slovenski maši roditeljski sestanek z občnim zborom krajevnega šolskega sveta.

Naš dom San Justo: Slovenski zimski večer.

V Slomškovem domu skioptično predavanje g. dr. F. Zaklja o Baragovi rojstni in misijonski deželi.

V Slovenski hiši po maši sestanek SDO — SFZ s predavanjem g. Franca Šodje CM.

V Slovenski vasi ob 16. koncert Slovenskih pesmi za moški, ženski in mešani zbor s solisti.

V Adrogueju v Škofevem zavodu ob 16 roditeljski sestanek.

Ponedeljek, 3. julija:

V Slovenski hiši ob 19 posvet mladinskih referentov

Sobota, 8. julija:

V Slovenski hiši ob 19. uri sestanek članov SKAS-a z rednim občnim zborom.

Za ta dan napovedan samostojen nastop učencev in učenec harmonikarske šole v Slovenskem domu v San Martinu je predložen na poznejši čas.

V Slov. domu v Carapachayu, verško-vzgojno predavanje g. Fr. Sodje.

V Slovenski hiši ob 19 sestanek članov SKADA. Na sporedu debata o papeški okrožnici „Napredek narodov“.

Nedelja, 9. julija:

V Slovenskem domu v Carapachayu, Koline.

V Našem domu ob 15 veselo družinsko popoldne.

Sobota, 15. julija:

V Somškovem domu družabni večer s plesom.

V Slovenski hiši bo imel vseuč. prof. dr. Milan Komar pri SKADu ciklus predavanj dne 13., 14. in 15. julija. Vsakokrat ob 19.

9. julij ob 15

NAŠ DOM SAN JUSTO

VESELO DRUŽINSKO POPOLDNE

zabavne igre

Tekme najmlajših

Tekme v odbojki:

STARI IN MLADI

Dobra postrežba

Dr. FRANC KNAVS

ODVETNIK

Lavalle 1290, p. 12, of. 2, Capital

T. E. 35-2271

Uradne ure od 17—20

Na telefonu tudi dopoldne (10—12)

Luján, Francia 952

T. E. 735 ali 516

V petek in soboto od 9—13

JAVNI NOTAR

Francisco Raúl Cascaño

Escribano Público

Pta. baja, of. 2

Cangallo 1642 Buenos Aires

T. E. 35-8827

PORAVNAJTE NAROČNINO!

LOKAL S STANOVANJEM IN TELEFONOM

v Ramos Mejiji ob Avenidi de Mayo

UGODNO PRODA

Stanislav Zupančič

martillero público nacional

Av. Corrientes 3284-I, A

Capital, T. E. 88-4178

NEDELJA 6. AVGUSTA V SLOMSKOVEM DOMU

MLADINSKA TOMBOLA

Namen: obogatiti mladinsko knjižnico in dvigniti šport

Zvezna odbora SDO in SFZ

HRANILNE VLOGE — POSOJILA

SLOVENSKA HRANILNICA z. z o. z.

(C. C. "S.L.O.G.A. Ltda.")

Bm. Mitre 97 — Ramos Mejija — T. E. 658-6574

Uradne ure: ob sobotah od 16—20

ob torkih od 18—20

Zaupno in točno poslovanje

2. VII. 1967 ob 16 uri

SLOVENSKI ZIMSKI VEČER

v novi dvorani Našega doma v San Justu

V pristno domačem zimskem okolju vas bodo presenetile slovenske melodije ob spremljavi ceter in harmonikarjev

Za to priliko bo pripravljen poseben slovenski zimski jedilni list

Sodeluje orkester "PLANIKA"

1. julija se že dobijo krvavice, pečenice in zelje tudi za na dom

Janez Jalen

Trop brez zvoncev

Povest

Boštjan je populil že ves čop, ko-likor je bilo kaj prida vrednega. Na srečo se je še tako obrnil, da je Petru kazal hrbet. Lovce se je previdno dvignil iz grma, potem pa hitro stopil k Tkalčevi puški; svojo je nosil na ramni. Boštjan se je zdrnil in ozrl naokrog. Da je zagledal pred sabo medve, bi se ne bil tako začudil. Kar sapo mu je zaprlo. Nič ni vedel reči. Počasi je vstal, potem pa se je naredil, kakor bi se ne bilo nič posebnega zgodilo, in je prav vsakdanje vprašal: „Kaj pa bo zdaj?“

„Sami veste, kaj bo,“ mu je Peter odgovoril resno.

„Če ti nočeš biti pameten, ne bo zame nič prida.“ Tkalček je zmajal z glavo.

„Jaz bom že skušal biti pameten. Vi pa niste hoteli biti, čeprav sem dovolj svaril.“ Peter je bil spet bolj žalosten kakor jezen.

Tkalca je bilo pošteno sram. Stal je pred Petrom skoraj kakor šolar. Skušal se je izgovoriti: „Priznam, da imas ti prav in ne jaz. Pa nisem nikoli mislil, da se bova zares srečala.“

„Sedaj je kar je.“ Peter je skomiznil z rameni.

Tkalček ga je prav razumel: „Tak praviš, da ne moreš zamolčati.“

„Sami veste, da ne, kakor bi rad zavoljo Jerce.“ Boštjan je stobil korak proti Petru. Lovce je odprl Tkalčevo puško in jo izpraznil.

„Nič se ne boj. Tak nisem.“ Boštjan je obstal. Bilo mu je hudo nerodno.

„Ne mislim, da ste. Pa varno je varno. Pri takih snidenjih se rad sam hudič vtakne vmes.“ Peter je Tkalčevo puško že razpel na dvojce in jo deval v oprtnik.

„Seveda. Včasih se kakšen lovec ponesreči, kakor se je na primer Bitenc.“ Boštjan je Petra skoraj porogljivo pogledal in brž pristavil: „Pa saj to naju nič ne briga. Imava za zdaj sama s seboj pa s temle gamsom dovolj opraviti. Če ti je prav, ga kar jaz iztrebim. Bo po tvojem za oba še najbolj varno.“

Peter ni mogel drugače, kakor da je privolil. Boštjan je ročno opravil delo. Videlo se mu je, da je vajen. Vamp je vrgel za grm, gamsa pa obrnil na rez, da bi mu otekla kri. Umil si je roke s snegom narejeno mirno sedel Petru nasproti, si natlačil in

52

prizgal čedro ter spregovoril: „Nerodno se nama je naredilo. Še najbolj prav bo, da nosim gamsa jaz. Čop pa vzemi ti. Pa si ne mislim kozla pri-svojiti. K tebi ga zanesem. Nič se ne boj! Ne bom ti utekel. Samo ne hodi za mano z napetim petelinom in ne ženi me na Bistrice. Bi nama ljudje preveč privoščili. Tebi še bolj kakor meni. Naj rajši misli, kdor bi naju srečal, da ti samo pomagam nositi uplenjeno divjad. Skozi vas se pa lahko sam oprtaš z gamsom, ki je res imeniten. Tam, vpričo ljudi, ne bo nikogar premotil hudič. Kasneje pa naj že bo, kakor bo.“ Tkalček je molomarno zamahnil z roko.

Spet je Peter privolil v Tkalčev nasvet. Grede mu je pa grenko oponesel, da je sedaj lahko uvideven, prej pa ni znal biti.

„Za naprej skušaj biti ti,“ je Boštjan kakor poprosil Petra, privezal gamsu noge in si ga oprtal.

Med potjo sta Peter in Tkalček kaj malo govorila. Vsak je mislil svoje. Sicer se je pa Boštjan kmalu upehal. Ni bil več v trdih moških letih. Petru se je zasmilil. Na Brvojah je poiskal v prvem kupu zloženih drva pripravno gol in jo potisnil gamsu pod zvezane noge. Zadel sta vsak en konec na rame in proti Habatu nosila gamsa oba. Boštjan je na lastno željo hodil spredaj. Obema se je zdelo, kakor bi nesla koga k pogrebu. Po gorah in planinah je bilo vse

tiho. Nizko z neba je gledalo blede zimsko sonce na molčeca nosača.

Na Vogarju sta počila. Jesti se ni ljubilo ne Tkalcu ne Petru. Še žganje jima ni dišalo.

Sredi popoldneva sta prišla do Petrovega novega doma Tkalček se ni maral kar nič ustaviti. Mudilo se mu je domov. Peter se je bal, da bo spet pričel moledovati, naj ga ne naznani. Pa ni. Le pomenljivo ga je pogledal, kakor bi hotel reči, naj sam sebi pripriše, če se mu bo njegova vestnost otepala. Poznalo se je, da je Boštjan na obrazu, da ga razjeda več skrbi.

Peter je gamsa zanesel v vežo. Kuhati se mu ni ljubilo. Pojedel je samo nekaj kruha in ga vrgel tudi Resi. Iz oprtnika pa je vzel Tkalčevo puško, staknil kopito in cevi, si jo obesil prek rame in odšel na Bistrice.

Tako težko kakor tolikrat Hribarjev Peter še nikoli ni prestopil Venceljno-vega praga. Oddal mu je Tkalčevo puško in suhoparno poročal, kako je zalotil Boštjana. Hrubečka je mirno poslušal, da je končal, potem je pa vzrotil nad Tkalcem: „Prekleta glavč golidska bohinjska. Z namočeno trnjevo šibo bi ga po nagi plati pretepel.“

Dolgo sta sedela Peter in Vencej, pri zakurjeni peči. Pa kakor sta obrtala, nista mogla drugače obrniti, da sta nazadnje odšla k stražmojstru Korencu. Bil je uvideven mož in ni maral nič podvizati. Šele drugi dan popoldne

ESLOVENIA LIBRE

Editor responsable: Milos Stare

Redactor: José Kroselj

Redacción y Administración:

Ramón Falcón 4158, Buenos Aires

T. E. 69-9503

Argentina

CORREO ARGENTINO Central B

FRANQUEO PAGADO Concesión N° 5775

TARIFA REDUCIDA Concesión N° 3824

Registro Nacional de la Propiedad Intelectual No. 910.387

Naročnina Svobodne Slovenije za leto 1967: za Argentino \$ 1.900.—. Pri pošiljanju po pošti doplačilo \$ 100.—. Za ZDA in Kanado: 12 dolarjev za pošiljanje z letalsko pošto, in 9 dolarjev za pošiljanje z navadno pošto.

Talleres Gráficos Vilko S.R.L., Estados Unidos 425, Bs. Aires. T. E. 33-7213

Prodamo nov

PLETILNI STROJ

nemške znamke „DIAMANT“ št. 10—125 cm in novo motorizirano Devanoro za 4

Pokličite od 15—17 tel. 99-1854

Prodamo nov

PLETILNI STROJ

nemške znamke „DIAMANT“ št. 10—125 cm in novo motorizirano Devanoro za 4

Pokličite od 15—17 tel. 99-1854